

Stefania Biancani

**Narod kao novi naručitelj umjetnina:
primjeri štovanja sakralne umjetnosti na području Salenta na početku
trećeg tisućljeća**

Područje južnog Salenta trenutačno proživljava ono što se vjerojatno događa u mnogo drugih mjesta u Italiji i inozemstvu: vrstu globalizacije koja utječe na religijske slike, zbog čega se lokalni prikazi sve više pojednostavljaju, odstupajući time od svojih izvornih uzora. „Bezvremenske“ imitacijske slike, temeljene na modelima iz 19. stoljeća i stvorene na bazi kvalitetnih prototipova, prilikom uređenja zamijenjene su svetačkim pop-ikonama te slikama raspetog Krista i Djevice Marije lišenih umjetničkog traganja. Slike moraju odmah biti prepoznatljive - poput suvremenih reklamnih znakova one postaju simplificirane i vizualno snažne, s mogućnošću serijske reprodukcije. Jezik masovnih medija, koji je pod snažnim utjecajem oglašivačke komunikacijske industrije, opskrbljuje prikaze snažnim vizualnim učinkom, prodire i u najsnažnije utemeljene i tradicijske svetačke manifestacije u povijesti svakoga grada. Javni ukus usmjeruje izbore župnika i gradonačelnika, tražeći prikaze lišene simboličkog sadržaja i istinskog umjetničkog promišljanja, zahvaljujući utjecaju masovnih medija i reklama. Daleko smo od debata o svetim slikama, koje su obilježile crkvene sabore u Bizantu, od odluka Katoličke crkve iz doba reformacije te od originalnih slika, o kojima je u prošlosti pričala lokalna zajednica. U današnjem se kontekstu čini kako je narod postao novim naručiteljem umjetnina, uspostavljajući vlastiti autoritet na način da se čini kako neki oblici pobožnosti, još službeno nepriznati od Crkve, poput štovanja Gospe iz Međugorja, ipak dobivaju prostor unutar lokalne crkve, tik uz priznate svetačke likove. Prikazi Gospe iz Međugorja slijede poznat uzorak koji neizbježno sliči prikazima iz Lourdesa, Fatime i Guadalupea, u jednostavnoj odjeći i gestama koje su se u svetačkim prikazima pojavile tisuću puta, te u statičnom licu koje u mnogočemu podsjeća na stereotipno lice lutke Barbie. Ovakvi su prikazi, dakle, osvojili kolektivnu svijest popularnog štovanja. Federico Zeri u završnom poglavlju knjige *Pittura e Controriforma* problematizira pitanje o načinu formuliranja svetačkog prikaza u kasnom 20. stoljeću. U kontekstu današnjice osvrt na takozvanu vjersku umjetnost pokazuje kako su se njegove riječi obistinile. Ako nastavimo tolerirati uništavanje vjerske umjetnosti potpunom profanacijom i nedostatkom sadržaja, ona će postati lažna i zbunjujuća, te može doći i u oštru suprotnost s evanđeoskom porukom.